

ВІДГУК

офіційного опонента – доктора юридичних наук, професора Приймаченка Дмитра Володимировича на дисертацію Перуніна Віталія Михайловича «Адміністративно-правові засади діяльності територіальних управлінь Бюро економічної безпеки України щодо запобігання правопорушенням у сфері функціонування економіки», поданого на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук зі спеціальності 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право

Актуальність теми зумовлена значними викликами для економічної безпеки України, що виникають через правопорушення у сфері економіки. В умовах воєнного стану, боротьба з такими правопорушеннями, як ухилення від сплати податків, фінансові махінації та корупція, стає критично важливою для підтримки обороноздатності та відновлення країни. Дослідження адміністративно-правових засад діяльності територіальних управлінь Бюро економічної безпеки України є актуальним, оскільки дозволяє виявити прогалини та недоліки в їхній роботі, а також розробити рекомендації для підвищення її ефективності. Окрім того, воно сприяє зміцненню правопорядку в економічній сфері, що є необхідною умовою для залучення інвестицій та сталого економічного розвитку. Таким чином, аналіз діяльності Бюро економічної безпеки України в аспекті запобігання правопорушенням є своєчасним і має як теоретичне, так і практичне значення. З огляду на наведене обрана тема дисертаційного дослідження Перуніна Віталія Михайловича є надзвичайно актуальною, як з теоретичної, так і з практичної точок зору.

Методологічні засади дослідження свідчать про належне володіння дисертантом загальними та спеціальними методами наукового пізнання, системний підхід щодо вирішення завдань, поставлених у роботі. Було використано ряд методів, характерних для наукових робіт з юридичних наук: компаративістський підхід, структурно-функціональний та логіко-семантичний аналіз, догматичний метод, формально-юридичний і системний методи, методи класифікації та групування, аналізу і синтезу, герменевтичний підхід тощо. Методи і прийоми доречно використані для формулювання авторських

дефініцій, обґрунтування запропонованих висновків та рекомендацій щодо внесення змін до чинного адміністративного законодавства, що регламентує процедури застосування адміністративно-правових інструментів у сфері забезпечення економічної безпеки

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків та рекомендацій, сформульованих у дисертації, їх достовірність і новизна. Наукові положення, рекомендації та висновки дослідження, проведеного В.М. Перуніним є належним чином обґрунтованими та достовірними, оскільки обумовлені використанням об'єктивних даних про стан та перспективи діяльності територіальних управлінь БЕБ України щодо запобігання економічним правопорушенням та інформаційних повідомлень в медіа про ризики економічній безпеці та відображають сучасний стан нормативно-правових актів різної юридичної сили, які містить матеріальні та процедурні адміністративно-правові норми, що регламентують особливості застосування правових інструментів забезпечення економічної безпеки держави; базуються на значній кількості наукових та аналітичних джерел іноземних та вітчизняних дослідників, які займалися питаннями діяльності правоохоронних органів щодо забезпечення економічної безпеки держави, серед яких: фахівці з теорії права, публічного адміністрування, адміністративного права, економіки.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у з'ясуванні адміністративно-правових засад діяльності територіальних управлінь БЕБ України щодо запобігання правопорушенням у сфері функціонування економіки, у результаті якого запропоновано критерії оцінювання ефективності їхньої діяльності й обґрунтовано шляхи вдосконалення правового регулювання в умовах воєнного стану.

З урахуванням сучасних підходів наявних у юридичній науці, В.М. Перунін формулює основні параметри проблеми, яка вирішується у дисертаційній праці, та концептуальні засади її розв'язання, а також спрямовує одержані результати на розробку питань, які є визначальними в побудові нової моделі забезпечення економічної безпеки.

Здобувачем з позиції адміністративно-правової науки доведено, що поняття «правопорушення в сфері функціонування економіки» та «економічні правопорушення» наразі не мають законодавчо визначеної дефініції, а перелік відповідних деліктів стосується різних галузей права (кримінального, адміністративного тощо) і відрізняється різноманітністю та динамічністю, що становить значну небезпеку для суспільства і держави, адже не дозволяє організовувати «запобігання» і «протидію» відповідним правопорушенням орієнтуючись на один лише попередній досвід та накопичену статистику. Обґрунтовано, що враховуючи обидві наведені вище особливості, ефективно забезпечення функціонування економіки та підтримання економічної безпеки держави потребує проактивного, належним чином врегульованого адміністративно-правового підходу, смисл та сутність якого мають бути спрямовані на «запобігання» відповідним правопорушенням (с. 52-53).

Доцільно підтримати позицію дисертанта щодо виокремлення особливостей, які визначають провідне місце територіальних підрозділів БЕБ України в системі суб'єктів запобігання правопорушенням у сфері функціонування економіки: здійснюють діяльність щодо запобігання правопорушенням у сфері функціонування економіки в межах окремої адміністративно-територіальної одиниці; їх правовий статус визначено як на підзаконному нормативно-правовому рівні, так і на рівні спеціального закону України; основним призначенням є саме запобігання правопорушенням у сфері функціонування економіки; на рівні спеціального законодавства встановлено особливі гарантії їх незалежності; виконують не лише правоохоронну функцію, а й аналітичну, економічну, інформаційну та інші, що є унікальним серед системи суб'єктів запобігання правопорушенням у сфері функціонування економіки; у межах своєї діяльності ці підрозділи виявляють та оцінюють ризики й загрози економічній безпеці держави, розробляють способи їх мінімізації; здійснюють аналітично-інформаційну та інформаційно-пошукову роботу, спрямовану на виявлення та усунення причин і умов, що сприяють правопорушенням у сфері функціонування економіки (с. 80-81).

Доведено, що адміністративно-правовий статус територіальних підрозділів БЕБ України складається з декількох ключових елементів: 1) цільовий блок, який визначає основне призначення органу, включає цілі та завдання, для досягнення яких створюється орган; 2) організаційний блок, який описує внутрішню структуру органу та охоплює такі аспекти, як: порядок утворення та ліквідації; підпорядкованість і взаємодія з іншими органами; наявність структурних підрозділів; штатний розпис; 3) компетенційний блок – є найважливішим елементом, оскільки визначає обсяг повноважень органу та його посадових осіб. Компетенція включає: а) предмет відання – коло питань, які орган може вирішувати; б) права та обов'язки – сукупність повноважень, які орган може реалізовувати; форми й методи діяльності – способи, якими орган виконує свої функції (наприклад, видання наказів, проведення перевірок); 4) гарантії діяльності – відповідна система засобів, що забезпечують безперерйну та ефективну роботу органу, до яких варто віднести: незалежність у межах своєї компетенції; правовий захист посадових осіб; фінансове та матеріально-технічне забезпечення; 5) юридична відповідальність, що визначає наслідки за порушення законодавства посадовими особами органу. Вона може бути дисциплінарною, адміністративною, цивільною або кримінальною залежно від характеру порушення (с. 95).

Запропоновано адміністративно-правовими інструментами запобігання правопорушенням у сфері функціонування економіки, що застосовують територіальні підрозділи БЕБ України, розуміти сукупність засобів адміністративного характеру, реалізація яких забезпечується та регламентується адміністративно-правовими нормами, спрямована на здійснення регулятивного впливу на свідомість і поведінку учасників економічних правовідносин з метою попередження, виявлення і припинення правопорушень, забезпечення в їх межах стану організованості, дотримання дисципліни та порядку, належного функціонування економічної сфери загалом (с. 104).

З'ясовано, що в контексті запобігання правопорушенням у сфері

функціонування економіки оцінювання ризиків і загроз економічній безпеці держави територіальними підрозділами БЕБ України набуває особливого значення, оскільки така діяльність дозволяє розробити ефективні стратегії управління ризиками, спрямовані на мінімізацію втрат та запобігання виникненню нових ризиків і загроз. Надано авторське бачення сутності діяльності щодо оцінювання ризиків і загроз економічній безпеці держави територіальними підрозділами БЕБ України, як нормативно регламентовану процедуру визначення рівня, причин, наслідків та прогнозування розвитку виявлених і потенційних ризиків та загроз, що здійснюється територіальними підрозділами БЕБ України шляхом їх якісного та кількісного аналізу з метою розроблення конкретних заходів їх мінімізації або усунення задля забезпечення стабільності функціонування сфери економіки, запобігання вчинення правопорушень у цій сфері та забезпечення національних економічних інтересів загалом (с. 142-143).

Доведено, що вдосконалення аналітично-інформаційної роботи територіальних підрозділів БЕБ України базується на впровадженні сучасних методів і процедур оцінки та управління ризиками та загрозами, що забезпечує формування правових і організаційних основ для ефективного виявлення, попередження та протидії правопорушенням у сфері функціонування економіки, а також сприяє підвищенню рівня економічної безпеки держави. Реалізація зазначених заходів відповідає вимогам чинного законодавства й орієнтована на мінімізацію негативних наслідків протиправної діяльності у сфері функціонування економіки, що своєю чергою є запорукою стабільності й розвитку інституційної спроможності держави у сфері економічної безпеки (с. 168).

Дисертантом доведено, що під взаємодією територіальних підрозділів БЕБ України з іншими правоохоронними органами щодо запобігання правопорушенням у сфері функціонування економіки слід розуміти визначену приписами чинного законодавства спільну, погоджену за часом і місцем діяльність територіальних підрозділів БЕБ України та інших правоохоронних

органів, яка реалізується шляхом узгодження зусиль, об'єднання наявних ресурсів, засобів, методів і повноважень із чітким визначенням прав, обов'язків і відповідальності кожної зі сторін, з метою ефективного попередження, виявлення й припинення правопорушень у сфері функціонування економіки, забезпечення економічної безпеки держави, а також дотримання законності у сфері функціонування економічного сектору держави (с. 175).

Доведено, що «критерії» оцінювання є обов'язковими складовими будь-якої адміністративно-управлінської діяльності й представляють з себе інструменти та засоби виведення (отримання) обґрунтованих висновків, щодо наявної ситуації або досягнень, які потрібні для прийняття подальших зважених управлінських рішень. Основною властивістю «критеріїв» виступає їх зв'язок із заявленою метою діяльності, чи завданням, а також релевантність актуальним потребам та умовам. «Критерії» можуть закріплюватись в нормативно-правових актах будь-якого ступеню юридичної сили. Втім, найбільш придатними для визначення «критеріїв» є акти планування: концептуальні, стратегічні, короткострокові або поточні (с. 218).

Повнота викладення основних результатів дисертації в наукових фахових виданнях. Основні результати дослідження викладено в шести наукових статтях, опублікованих у наукових фахових юридичних виданнях України та у наукових виданнях інших держав, трьох тезах доповідей на конференціях.

Дисертаційне дослідження виконане автором самостійно, сформульовані в ньому положення, висновки та пропозиції обґрунтовані на основі особистих досліджень та практичної діяльності автора. На використанні для аргументації власних положень і висновків напрацювання інших вчених обов'язково робилися посилання. Зміст автореферату ідентичний основним положенням дисертації.

Дисертацію та автореферат оформлено відповідно до вимог МОН України. Встановлюючи значущість для науки і практики результатів дослідження, проведеного В.М. Перуніним, варто вказати, що воно вирішує

наукову задачу, пов'язану із розробкою ефективної системи адміністративно-правових засад діяльності територіальних управлінь БЕБ України щодо запобігання правопорушенням у сфері функціонування економіки. Наведені в роботі пропозиції можуть слугувати удосконаленню законодавства України, особливо тієї його частини, яка регламентує діяльність територіальних управлінь БЕБ України щодо запобігання правопорушенням у сфері функціонування економіки.

Дискусійні положення дисертаційного дослідження. Безумовно позитивно оцінюючи дисертацію Перуніна Віталія Михайловича є положення, які сприймаються неоднозначно, видаються суперечливими або потребують додаткового обґрунтування.

1. Підрозділ 1.1 «Запобігання правопорушенням у сфері функціонування економіки як об'єкт адміністративно-правового регулювання» присвячений питанням щодо визначення кола правовідносин щодо запобігання правопорушення у сфері економіки, бажано було більш чіткіше визначити коло таких правовідносин у досліджуємі сфері суспільних відносин.

2. Досліджуючи у підрозділі 1.3 адміністративно-правовий статус територіальних підрозділів Бюро економічної безпеки України доцільно було б більш детально розглянути їх функціонал щодо порушення кримінальних справ та внесення інформації ЕРДР та можливих ризиках в разі передачі останніх органам прокуратури.

3. В рамках підрозділу 2.3 «Взаємодія територіальних підрозділів Бюро економічної безпеки України з іншими правоохоронними органами щодо запобігання правопорушенням у сфері функціонування економіки» доцільно було б більше уваги приділити питанням взаємодії з НАБУ та розмежування компетенції щодо запобігання правопорушенням в сфері економіки, оскільки більшість правопорушень в сфері економіки здійснюється через корупційну складову.

4. Досліджуючи критерії оцінювання діяльності територіальних управлінь Бюро економічної безпеки України щодо запобігання правопорушенням у сфері

функціонування економіки бажано було б виділити такий критерій як громадська думка про діяльність БЕБ України.

5. Доцільно було дослідити особливості діяльності територіальних Бюро економічної безпеки України із врахуванням специфіки розвитку економіки в кожному регіоні (промислова, аграрна, інформаційно-технологічна), що дало б змогу більш чіткіше сформулювати шляхи удосконалення останніх.

Зазначене не впливає на позитивну оцінку виконаної роботи, підкреслює її новаторський характер та складність предмету наукового дослідження.

Загальний висновок – дисертація Перуніна Віталія Михайловича «Адміністративно-правові засади діяльності територіальних управлінь Бюро економічної безпеки України щодо запобігання правопорушенням у сфері функціонування економіки» є завершеною самостійною працею, в якій отримано ряд нових науково обґрунтованих теоретичних результатів, що в сукупності вирішують важливе наукове завдання щодо визначення адміністративно-правових інструментів забезпечення економічної безпеки та має значення для розвитку науки адміністративного права. Вона відповідає вимогам постанови Кабінету Міністрів України «Про порядок присудження наукових ступенів» від 24 липня 2013 року № 567 щодо кандидатських дисертацій, а її автор – Перунін Віталій Михайлович – заслуговує на присудження йому наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право.

Офіційний опонент
проректор з наукової роботи
Університету митної справи та фінансів,
д.ю.н., професор

Дмитро ПРИЙМАЧЕНКО